

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XVIII. Expenduntur quae Suauis obiicit habitae à Musso Orationi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1545. petiit vt ea publicè tabulis committerentur. Postremò, Hymnus SS. Augustino & Ambrosio adscriptus, ad agendas Deo grates decantatus. Quibus peractis, ornatu Pontificali deposito, resumptis que vestibus consuetis, Legati suas in aedes regressi sunt, cunctis Patribus comitantibus, & Cruce præcedente. Interfuerunt huic solenniis, præter tres Legatos, Cardinalis Tridentinus, quatuor Archiepiscopi, viginti Episcopi, quinque Religiosorum Ordinum summi Præsides, Sebastianus Priglimus, Romanæ Rotæ Duodecimarius, & Ferdinandi Regis Oratores.

CAPVT XVIII.

Expenduntur quæ Suauis obicit habitæ à Musso Orationi.

BIs paulò antè Suauis de Musso Episcopo Bituntino locutus, affirmat illum quidem Oratorem fuisse suæ ætatis eloquentissimum, & perorasse ad inchoationem Synodi summæ eloquentiâ: sed post enarratæ functionis solennia subdit, in Germania curiosius expectatum, quid per eam primam celebritatem actum esset; & continuò ex Tridentinis literis ibi simul vulgatas fuisse Legatorum cohortationem, Mussi que concionem, quarum ipse summam refert: ac subiicit: *Hæc Christiana, modesta, & digna Cardinalibus habitæ est; sed de Episcopi concione longè diuersum fuit hominum iudicium. Dicit, A cunctis appositam illi notam vanitatis & affectatæ facundie: collatasq; inter se à viris rerum peritis, alteram vt sententiam piam, alteram vt impiam; duo inter se repugnantia in Legatorum & Episcopi sermone.* Deinde verò singulatim recenset, quæ obiecta fuerint Bituntini concioni: ac tacite quidem; sed apertè ea complectitur tamquam suæ mentis prolem vel à se progenitam, vel adoptatam, certè non legitimam.

Instituto meo satis esset laus, quam vel inuitus tribuit Legatorum admonitioni, qui Pontificis nomine Concilio præerant. Nec Bituntini vitium in eos etiam traduci posset, à quibus ad perorandum selectus; cum ille communis famæ suffragio, suæque doctrinæ constantiâ abundè commendaretur, tametii tunc haud satis expectationi fecisset. Atqui, cum à Tullio in libro de Officiis lauderetur, qui pronuntiauerat, ex eo quòd homo esset, haud à se alienum putare bonum malumve cuiusuis hominis; quantò magis mihi, & Christiano & Religioso, & literis addicto, putanda est haud à me aliena bona malæ cuiusuis viri Christiani Religiosi ac literati exaltatio?

Itaque

3 Itaque primùm affirmit, mentiri Suauem in huiusmodi hominum opinionibus enarrandis, quas ad primos celebritatis nuntios conceptas comminiscitur. Etenim Legatorum admonitio reipsa post plures hebdomadas habita (in quo perperam edoctum Suauem supra notauimus) non potuit *continuo* post celebritatem, ut ipse narret, in curiosorum manus deuenire, & ab illis opponi Bituntini homilia. Secundò loco animaduertendum, dum Suauis memoratam concionem in summam cogit, quã summã reprehensiones adducte nituntur, eam tam prauè eius arte distortam, ut quæcumque ex magnificis neruosisque orationibus sanctorum Gregorij Nazianzeni, & Ioannis Chrysostomi, per eam formam exposita, incondita prorsus & elumbis videretur. Præterea eam ipsam corrumpit; nec fecerit, præ cæcutientis animi liuore, manifesta typorum errata à germanis auctoris verbis; ac demum acriter hominem arguit, vbi non plus inest labis, quàm flauï coloris in eo, quod ab oculis multo felle suffusus, ut Suauiani sunt, aspiciatur.

4 Id paucis ostendam, omisã disputatione, an minoris pompæ concio maiorem sibi laudem meruisset; quod equidem maluissem: haud tamen cuiquam æquum est proprio siue oris siue mentis palato atrogare optimi saporis arbitrium. Compertum cunctis est, esse qui Petri sanctissimi Rauennatis Episcopi stylum minis exultantem dicant, hic tamen vir ex aurei sermonis præstantia communis placiti consensu *Chrysalogus* est appellatus. Neque quòd S. Ambrosij Opera magna ex parte a S. Hieronymo haud satis probantur, ex eo definit Ecclesia illum reuereri inter quatuor summos tam in doctrina quàm in eloquio Magistros. Atque inter profanos iudem Plautini sales vrbansissimi Ciceroni ^b visi, Horatio ^c inciuiles. Quin eadem argutia à Timeo seu Hægesia (quicumque ille fuerit) prolata in natalem Alexandri diem, quò templum celeberrimum Ephesinæ Dianæ combustum, laudem lepidissimã à Tullio accepit, ^d & à Plutarcho ^e adeò frigida, ut extinguendis illius incendij flammis satis fuisset. His præmissis, ad falsitatem nequitiamque Suauis accedam: sed præcipua quædam percurram; leuiora prætermittam, quò prolixitas ac molestia deuiteretur.

5 Refert, Mussus, in ostendenda Concilij necessitate, affirmasse, centum iam annos deuolutos à Florentini celebratione ad id vsque temporis. Non id ille simpliciter dixit; nec dicere potuisset sine graui seu rerum gestarum ignorantia, seu Pontificum iniuria, quasi nullum Concilium eo tempore intercessisset: sed adiecit, *excepto postremo Lateranensi*, eã loquendi formulã vsus propterea, quòd ex

Pars I.

T t

vno

a Vide de
Script. Ec-
cles. sed in
Epist. ad Eu-
stochium
laudat libros
de Virgin.
b In 1. de
Officiis.
c In Poëti-
ca.
d in 1. de
Natura Deo-
rum.
e In Vita A-
lexandri.

1545.

vno capite Concilium hoc legitimum fuit & Oecumenicum, et altero, nec formâ nec numero antecedentibus par. Narrat, eodem post recensita ingentia emolumenta in Ecclesiam à Concilio profecta, addidisse, idcirco *Deorum Concilia à Poëtis inducenda, & à Moysi proditum scripto, voces Concilium agentium fuisse ipsum decretum horum creandi, ac gigantum linguas confundendi.* Quid insulsius, quid impius posset Oratori tribui, quàm adductum ab eo fuisse tamquam causam Conciliorum, quæ multis antè sæculis Poëtæ committuntur, fructum postea è Sacris Conciliis ab Ecclesia decerptum, & que ab eodem simpliciter pronuntiatum: Verba Dei, vnica atque indiuidua, esse verba Concilij? Non ita differuit Bituntinus, sed et commodis per Concilia præterita Ecclesiæ collatis deduxit utilitatem Conciliorum generatim; quæ perspecta à solerti Poëtarum ingenio, optima quæque mortalium Diis adscribentium, eos contempulit, vt vel in Cælo Concilia congregarent. Addidit verò, Moysi in enarranda hominis, qui mundi miraculum est, effectione, tamen Deus indiuiduæ substantiæ sit (quod ille per prima historiarum verba indicauit) vsurpasse loquendi rationem, quasi Concilij, eademque vsus, vbi Deum inducit insanos gigantum conatus recedentem. Inter hos ductus, quibus sua sensa Bituntinus delineauit, illos, quos ei Suauis appingit, quis eam dissimilitudinem non denoscat, quæ intercedit inter hominis viuientis vultum aptè conformatum, & difformatum cadaueris?

Ad alia progreditur. *Laudauit, inquit, tres Legatos, defumptis à vniuscuiusque ipsorum nomine ac cognomine commendatione.* Parum illi referret; sed quòd narratoris temeritas agnoscat, ait ille; *Ex vniuscuiusque ipsorum nomine; & ego aio, Ex nullius ipsorum nomine.* Ille dicit: *Ex vniuscuiusque ipsorum cognomine;* ego verò, *ex cuius duntaxat ipsorum cognomine;* Montani videlicet Legatorum præterea, de quo ita planè loquitur: *Cuius sursum diriguntur & corda & oculi ad illum montem qui Christus.* Ceruinum verò à patriæ Latino nomine Politianum nominans, ita commendat: *Qui iam dudum graues seueri animi sui curas conuertit ad emendationem Christiana Politia, cuius labefactati mores aditum nostris hostibus præbuere.* Polo vetus de Anglis elogium S. Gregorij adscribit, non tam *Anglum,* quàm *Angelum* appellans.

Inducit præterea Bituntinum ita dicentem: *Cum iam Concilium conuocatum sit, ad id cunctis, tamquam ad equum Troianum, esse conueniendum.* Equi, quos in cælum Poëtæ transfulere, tantum sanè ibi occupant spatij, ex Astronomorum testimonio, vt Christianos omnes possent

possent capere; at non ita quidem equus Troianus, qui paucorum militum delectum excepit. Hoc pacto Bituntinus locutus: *Quisnam recuset in huius Concilij societatem, velut in equum Troianum, cum Principibus Imperij ac Religionis includi?* At narrat Suauis; *Ex eo quod contulerit Concilium cum equo Troiano, insidiosâ machinâ, subit imprudentiæ notam, & irreuerentiæ reprehensionem.* Si arguissent isti hanc collationem tamquam non vndique loci sanctimonix accommodatam, equidem eorum censuræ non repugnarem: at si eo nomine insimulent, quo Suauis affirmat, respondeo, Multò magis ipsorum censuram inficitia redarguendam. Secus enim in arte dicendi esset increpandus, qui lex dicendi meritò fuit appellatus, hoc est Marcus Tullius, cuius verba sunt: *Ex Isocratis ludo, tamquam ex equo Troiano, innumeris Principes exierunt.* Et alibi *suspiciatus non est fortè se ipsum cum inhonesto militum globo coniungere, dum dixit: In huius concilij societatem, tamquam in equum Troianum, includi cum Principibus non recuso.* Ex quo facile deprehenditur, non sententiam modò, sed penè ipsam etiam dictionem à Tullio mutuatum Bituntinum. Nemo certè negauerit, equum Troianum ad insidias constructum; sed neque inficiabitur, ligneam machinam fuisse: proinde, si hac de causa æquiparandæ illi non sunt nisi machinæ insidiolæ, ex eadem pariter causa conferendæ cum ea non sunt nisi machinæ ligneæ. Quis puer primùm Rhetoricæ lac degustauit, qui non didicerit, *simile non esse idem*, probatæque similitudini satis esse, vt vna ex parte conueniat, tamen ex aliis discrepet? At enim Erasmus ait (nomen assero gratum hæreticis, adeoque pariter Suauis) equum Troianum aptari solitum occultis insidiis. Quis vnamquam id negat? Leo etiam à S. Petro propter ferociam ac voracitatem malo dæmoni assimilatur; & tamen in veteri Testamento idem ob robur ac generositatem Victori Christo nomen haud indecorum præbuit. Quàm nobis vsitatum, *Petra* nomine stolidum hominem significare? Num idcirco corporati Verbi sapientia incusanda, quòd Vicarium suum *Petram* nuncupauerit? Num vituperandus Gentium Doctor, quod *Petra* nomen ipsi Christo tribuerit? Passim resonant Diuini Magistri hortamina, vt imitemur nunc iniqui villici solertiam, nunc serpentis prudentiam, qui ob suam nequitiam in sacris Literis maligni dæmonis imago est. Quemadmodum ergo in productis exemplis habita ratio est optabilis vnius conditionis, prout ea seorsim à reliquis noxiis consideratur, quâ similitudo virtutis ac laudis iucundiùs exprimitur; ita licuit Marco Tullio, eiusque ductu licuit Bituntino spectare in militibus equo

1545.

a In 1. de Oratore.
b Philippi-
câ 2.

c In Ad-
giiis.

T r r 2

Troia-

1545. Troiano conclusis varias dotes, quales erant, eos robustiores ac generosiores esse, præcipuos bellatores, paratos incommodis ac periculis pro patria subeundis aduersus hostes iniustos, & Superum lege memorabili supplicio iam deuotos; haud in iisdem spectaculorum insidiarum feciditate: præsertim cum illius ne suspensum quidem cadere posset in Patres, qui tam solenniter in eam Synodum coierant, & aduersos in hæresim animos palam prominebantur.

His adnectitur erratum Typographi, quod à Suauis oblique trahitur ad Oratoris insipientiam, dum ait, *illum Madrutio sortem suam gratulatum, quod vagos & palantes Patres in suam urbem congregasset.* Hæc Musli verba sic habent: *O dilecte Deo & hominibus Madrutii, in causatione nos, olim vage desertos, & turbulentis erroribus implicatos, innumerabilis ille Paulus III. diuinâ mente & consilio præditus, Ecclesie meorum, sui oblitus, per Spiritum Sanctum ad viam veritatis reuocauit.* Quosdam significabat Bituntinus eo pronomine *nos*? Non Patres, ut commentatur Suauis, quibus nullâ ratione congruebant ea nomina, *vage desertos*; sed genus humanum, cuius ipse pars erat, adeoque primæ personæ pronomine usus est, ut seipsum per modestiam inter imbecillos & calamitosos connumeraret. Haud planè dissimulens, ab aliquo Typographo impressam vocem, *Vos*, pro voce, *Nos*, quæ habetur in Actis legitimis. Sed quis tam crasse Mineruæ est, qui mendum non agnoscat? Si per eam periodum Madrutium Orator alloquitur, qui fieri potest, ut apostrophem alteram interferat, qui se conuertat ad Patres? Quod si voluisset eos alloqui, haud fortè etiam tunc dixisset *vos*, sed potius *nos*, ut se quoque Episcopum videret cum illis coniungeret; nec per vllam vel urbanitatis vel Rhetoricæ legem licuisset illi seipsum seiungere ab imbecilla conditione, quam ceteris assignabat, & ab obsequio erga Pontificem, qui ad meliorem statum eos reuocabat.

Eidem postea Suauis illudit, quod inuitauerit *siluas ac nemora Tridentina ad personandum*; non totâ modo vicinitate, sed per totam totarum Orbem, ut cuncti huic se Concilio submittant: idq; per verba ex scriptis Literis deprompta. Ludificetur ergo pariter Dauidem Regem, ubi mare percontatur, cur fugerit; Iordanem, cur abierit retrosum; montes & colles, cur sicut arietes, & sicut agni ouium extiterint.

Subiungit, Oratorem postea ita dixisse: *Id quod nisi faciant, tam merito his exprobrandum, Papæ lucem venisse in mundum, homines vero tenebras magis quàm lucem dilexisse.* Hic enim uerò Suauis trinitatis

* In citato
Volumine
in Arce
S. Angeli.

phat, vociferaturque, blasphemiam existimatam fuisse locutionem, quæ lucem Romani Pontificis lucem Fidei appellabat, quæque illi tribuebat ea verba, quæ à sacris Oraculis Dei Filio iam homini tribuuntur.

Enimvero eâ periodo Bituntinus Pontificem ne nominavit quidem; sed vsus est admirantis interiectione, *Pape*, ita planè locutus in eos qui adire Concilium recusabant. *Quis erat tam iniustus estimator, qui non dicat: Pape lux venit in mundum? sed dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem.* Equidem censuerim, per eam ambigui soni vocem voluisse Oratorem ad Pontificem etiam sententiam deflectere: sed aliud est per amphiboliam aliquid alludere, aliud sententiam disertè affirmare. Quod autem Bituntinus vsurpauerit vocem illam non vt nomen, sed vt interiectionem (quod liquet ex legitimis Actorum codicibus, vbi voci accentus imponitur) præfèdè erat Suauis coniectura in ipsa typis edita oratione, in qua post vocem, *Mundum*, visitur interrogantis interpunctio, quæ potius admirantis esse debuerat; atqui neutra fuisset ad rem, si ea vox ibi nominis vim haberet. Verumtamen quæ ob Typographiorum incuriam, nec accentum imponentium, neque comma, quod appellant virgulam, opponentium; quæ ob rarum huius interiectionis vsus in Latina inscriptione, cuius non admodum peritus erat Suauis, sinistram illius interpretationem excuso.

11 Sed tandem discutiamus quod postremum opponit, & nos primo loco insinuauimus. Testatur Suauis, à *viris rerum peritis collatum fuisse, tamquam pium sanctumque, effatum cum impio, ingenua verisimam, Legatorum verba, frustra nimirum Spiritum sanctum inuocari absque sincera commissorum agnitione, cum Episcopi dictis prorsus oppositis; nempe, absque illa cognitione à S. Spiritu eorum ora pariter apertum iri, prauo adhuc spiritu corda replentè.* Si Troianus equus occultas insidias significat, profectò longè aptius huiusmodi symbolum congruit Concilio, Suauis paginis, quàm Tridenti mœnibus contento. Hæc simulata de Legatis laus, obrecta infamia est, quati de prauaricatoribus causæ Catholicæ, & de consentientibus cum hæreticis in eo dogmate, quo à Romana Fide secernuntur; quale est, non esse in terris adspectabile & falli nescium Fidei Orthodoxæ Tribunal. Si enim expectare non licet afflatum luminis à Diuino Spiritu in hominum Concilio, quos intima sanctimonia non oppleuit; cum hæc sanctitas inaspecta simul & incerta sit, eorum pariter quæcumque auctoritas atque sanctio in incerto natabit.

* In aliquibus Concilij Actis, Antuerpiæ impressis anno 1664. & in Louanienfî collatione, anno 1667.

1545.

Gnarus itaque Bituntinus, tabificam hanc doctrinam, quippe rudioribus speciosam, ab hæreticis per summum conatum fuisse disseminatam, prius grauer cohortatus Patres ad exactam emendationem, ostensâ illius necessitate tam ad propriam consequendam salutem, quàm ad alienam curandam, adiecit memorata verba; quæ certè non sinebant, vt ex iacto doctrinæ suæ sincero semine, ob alterius fraudem vel inscitiam, suspitionis zizania pullulerent de Concilio tamquam erroribus obnoxio; atque vulgus exemplis Balaami & Caiphæ, nec minùs etiam ratione confirmauit; nam, si quo tandem modo fallerentur Patres, falleretur Ecclesia. Quo pacto igitur, insurgit Suauis, admonebant Legati, frustra implorari à Patribus Diuinum Spiritum, nisi suas illi noxas legerent, atque detergerent? Profectò animaduertendum par erat Suauis, quænam esset meta, ad quam per illius cohortationis exordium declarabatur Synodum tendere, nimirum, ad hæreses extirpandas, ad restituendam in integrum disciplinam vitamque Ecclesiasticam, ad externam Ecclesiarum omnium pacem. Hæc planè bona, affirmabat illa adhortatio, nequaquam esse speranda ab Episcoporum opera, quotquot tandem eò confluisissent; sed à Christi patrocinio. Et de hac ipsâ bonorum impetratione, addebat postea; Sine antecedente in semetipsos animaduersione, frustra Patres inire Concilium, frustra Sancti Spiritus opem implorare: hoc est, frustra eos laborem impendere, frustra à Deo petere Diuinam lucem, quâ efficaces modos excogitarent ad hæreticos conuertendos, ad Ecclesiam reformandam, ad Christianam Rempublicam pacificandam.

Duplex argumentum, ad illudendos vulgi oculos non ineptum, adducitur contra hoc Mussi dictum à Suauis, per eam petulantiam, perinde ac si tela essent adamantina, quæ tamen non potuit ipse pro vitreis pugionibus non agnoscere.

Primum est, Alia etiam Concilia, tametsi ex septingentis Episcopis constata, deerrasse. At ipsum percontor, aliòve ipsius loco, An ea Concilia ab Ecclesiæ Capite directâ & comprobata fuerint, an potiùs acephala extiterint.

Alterum est, Ex Pontificiorum doctrina solum Romanum Pontificem errare non posse; id ipsum autem Concilio tribuit ex Pontificia dumtaxat confirmatione. Ita planè: hæc est vera & communis Pontificiorum doctrina, non est tamen eiusmodi, quin ab aliquo Doctore Catholico reuocetur in dubium. * At verò si quis definitionibus Concilij Oecumenici, atque à Pontifice Romano

* Vide Bellacm. lib. 2. de Conciliis cap. 5.

comprobatu repugnet, nemo est ex Catholicis, qui ab aperta hæresi hominem vendicer. Quamobrem non modò verum, sed etiam certum est illius egregij Concionatoris effatum, Si Patres Tridentini, vt qui Oecumenicum Concilium constituebant, aberrassent, futurum quoque fuisse per consecutionem euidentem, vt Ecclesia pariter aberraret.

Hæ sunt labeculæ, quas inuida Suavis acies in ea Concione deprehendit. At verò quanto illa studio ad mores emendandos feratur, quâ pietate ad reconciliandam Ecclesiam; quàm aptè, quàm concinnè opportuna sacrarum Literarum testimonia interierat, quàm modestâ libertate Patres admoneat officij sui, & ne sibi desint obtestetur; nihil Suavi placuit delibare. Quæ ornamenta à quocumque cordato viro eam orationem legente, meritò veniam impetrauerint alicuius luxus, qui difficulter inter lautitiam vti conuiuiorum, ita Concionum euitatur. Solis nimirum prærogatiua est, eius maculas aliud non esse, nisi coagmentatam lucem.

HISTO